

علی صدری‌نیا، تهیه‌کننده بی‌واسطه درباره برنامه توضیح داد: ساخت این برنامه به لحاظ تولیدی سخت بود و کسی که سرش درد نکند، نباید سراغ چنین برنامه‌ای برود. شما یک استودیو داشته باشید و یک مهمان را برای گفت‌وگو دعوت کنید خیلی کار راحت‌تری است، اما ما سعی کردیم برنامه بی واسطه برای مخاطبان رویکرد تازه‌ای داشته باشد. ما در این فصل به مکان‌هایی رفتیم که تاکنون دوربین وارد آنها نشده

چالش ساخت برنامه بی‌واسطه کم نبود

سریال تاریخی می‌گوید

مادری؛ ه‌تاریخ

مناسبت که تا امروز آثار مختلفی را ساخته است. کافی است به بیژیونی «دوران سرکشی» ببینیم که به نوعی تابوشکنی بود. به این شاعر برای شبکه دو ساخت. این کارگردان بعد از که این مجموعه روزهای پنجشنبه و جمعه روانه ان از سال ۱۳۴۰ تا پیروزی انقلاب اسلامی در باره جزئیات این مجموعه گفت‌وگو بیون محسوب می‌شود.

در همه جای دنیا به دلیل داشتن بوجه‌های فرهنگی و غیرتجاری بودن، خالق آثار متفاوت و تجربه‌های فراتر از روزمرگی در هنراست. البته اگر چنین دیدگاهی در رسانه ملی ما درک و فهمیده شود حتما باید همکاری‌های تازه شکل بگیرد و من و همکارانم قاعدتا از این فرآیند استقبال خواهیم کرد.

در ارتباط با تاریخ معاصر ما سریال‌هایی داشتیم اما سرزمین مادری با نگاه ویژه و متفاوتی ساخته شده است. خودتان هنگام ساخت این اثر بیشتر دغدغه‌مند بودید که کدام بخش از اتفاقات تاریخ را پررنگ‌تر کنید؟ و چه‌نگاهی را در این باره دنبال می‌کردید که به مخاطب انتقال بدهید؟

هدف من در این سریال قبل از تأکیدی خاص بر واقعه یا وقایع تاریخی معین، بیشتر معطوف به روابط انسانی و اجتماعی در دوران معاصر و رنج و مصائب نسل‌های گذشته در این سرزمین بوده است. به نحوی غیرمستقیم نیز اشارات و تأکیداتی درمجموع وجود دارد که استنباط و تحلیل نهایی از آنها منجر به نتیجه‌ای می‌شود که استدلالی برای وقوع انقلاب اسلامی ایران در سال ۵۷ است.

بازیگران سرشناس و ارزنده در جمع سایر هنرمندان فراهم شود، اول فیلمنامه خوب و حضور نقش‌ها و شخصیت‌های جذاب و متفاوت در داستان پرکشش و عمیق سریال، خاطر بازیگران شاخص را به خود جلب می‌کرد و آنان را مشتاق پذیرش نقش و اجرای متفاوت آن می‌کرد. دوم این‌که زمان طولانی تولید و روزهای فیلمبرداری این امکان را راحت‌تر فراهم می‌کرد که بازیگران خوب و در عین حال پرمشغله فرصت حضور در پروژه و اجرای نقشی مشخص را با برنامه‌ریزی دقیق جلسات فیلمبرداری پیداکنند. همین جا باید اضافه‌کنم که حضور این عزیزان و توانایی آنان در اجرای متفاوت و جذاب نقش‌ها کمک قابل توجهی برای ما بود و بسیاری از لحظات دراماتیک و ترازیک سریال حاصل ساعت‌ها بحث و طراحی مشترک با این بازیگران توانا و خیره در تجربه و تخصص آنان بود.

شما در مصاحبه‌ای گفته بودید که اگر سرزمین مادری از تلویزیون پخش شود باز هم علاقه‌مند به همکاری با تلویزیون هستید. آیا قرار است آقای تبریزی دوباره سراغ یک اثر تاریخی دیگر در تلویزیون برود؟

از نظر من تلویزیون متعلق به هنرمندان این عرصه است و به نوعی تأمین‌کننده رابطه میان مردم و هنر و فرهنگ جامعه. به خاطر داشته باشید که بسیاری از شخصیت‌های مطرح هنری در حوزه‌های مختلف خواسنگاه ابتدایی‌شان تلویزیون و برقراری رابطه اولیه با مردم و مخاطبان انبوه بوده است. پس، این امکانی است که در تعامل میان هنرمندان و مسئولان تلویزیونی شکل می‌گیرد و هرگاه در این خصوص هم‌اندیشی مناسب و سازنده صورت گرفته است شاهد خلق آثار متفاوت از تلویزیون بوده‌ایم. گرچه در دوره‌های گذشته تلویزیون از این سازوکار فاصله گرفته و به همین دلیل شاهد انبوه برنامه‌هایی بودیم که دارای ضعف مفرط در ساختار و خالی بودن از کانسبت عمیق هنری و به‌اصطلاح پوپولیستی و کوچه‌بازاری است. در صورتی‌که تلویزیون

بود، مثلا مخزن کتابخانه ملی ایران از این نمونه بود یا دوربین تا به حال به مخزن محیط زیست ایران هم ورود نکرده بود. وی ادامه داد: وجه دیگری از سختی برنامه، حضور آقای دلاوری است که برخی از مهمانان همین قدر که می‌شنوند آقای دلاوری مجری برنامه است، می‌ترسند. ما مهمانی داشته‌ایم که گفت‌وگو با او هماهنگ شده بود و یکباره قبل از ضبط کسلس کرد، چون ملاکفت‌وگوی آقای دلاوری را با مهمان هفته قبل

تماشا کرده و به دلیل چالش‌ها نظرش عوض شده بود. اینها به هر حال چالش‌های مختلف برنامه است و همراه کردن افراد این سختی‌ها را دارد. همچنین می‌خواستیم سراغ مساله‌های مردم برویم. می‌گفتیم قرار است هربار یک ماجراجویی نسبت به این مسائل داشته باشیم و بیان واقعی ماجرا برای ما خیلی مهم بود. این‌که به فلان سوزه واقعی بپردازیم و ضعف‌ها و قوت‌ها را بگوییم.

یکی از سختی‌های روایت تاریخی حاشیه‌سازی‌هایی است که در مورد انطباق شخصیت‌ها و وقایع با تاریخ است...

در این خصوص باید اعلام کنم که اساسا تمامی شخصیت‌های اصلی این سریال تخیلی و به‌هیچ عنوان انطباق تاریخی با اشخاص واقعی ندارد. بنابراین هرگونه اظهارنظر در این خصوص که منظور از هریک از شخصیت‌ها مثلا فلان شخص واقعی در تاریخ است، به‌هیچ‌وجه صحت ندارد و همه داستانی‌که در سریال

شاهد آن هستیم ساخته و پرداخته ذهن نویسنده آن است و بنابراین هرگونه استنباط از وقایع و شخصیت‌های سریال صرفا خوانش مربوط به افراد با اغراض مختلف است و ارتباطی با هدف اصلی سازندگان سریال ندارد

که در واقع در بدو امر نقل داستانی جذاب در بستر تاریخ معاصر است. همان‌طور که گفتم شخصیت‌های تاریخی نسبت به شخصیت‌های اصلی در حاشیه قرار دارند و حضور تعداد محدودی از آنان در پس‌زمینه حوادث اصلی صرفا به عنوان اشاره‌ای تلویحی به مقطع تاریخی مورد نظر بوده است و نویسنده داستان قصدی برای مطرح کردن شخصیت‌های تاریخی در متن داستان نداشته است.

سریال در باکس ویژه پنجشنبه و جمعه‌ها از شبکه سه پخش می‌شود که البته نحوه پخش سریال‌های «الف ویژه» همین‌طور است. نظر خودتان درباره این نحوه پخش چطور است؟

تصور می‌کنم شاید شرایط پخش این چنینی حاصل تجربه‌ای باشد که طی سال‌های گذشته در تلویزیون به دست آمده و احتمالا بهترین حالت ممکن برای پخش سریال‌های در دره «الف ویژه» است.

البته برای این سریال شاهد تبلیغات شهری در بیلبردها واقع در بزرگراه‌ها هستیم...

تا این لحظه بیلبوردی ندیدم و تصور می‌کنم اگر هم باشد تعداد بسیار محدودی است که خیلی به چشم نمی‌آید. با این حال بدیهی است هر میزان تبلیغات درون شهری و با توجه به تبلیغات در شهرستان‌ها بیشتر باشد، به افزایش مخاطبان کمک قابل‌توجهی خواهد کرد.

سریال سرزمین مادری پایان بسته دارد یا باز که فصل‌های جدید هم ساخته شود؟

پایان سریال تا مقطع زمانی پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۵۷ و به دنبال آن اشاره‌ای به آغاز جنگ تحمیلی شده‌است که پایانی کاملا باز بوده و مدل نگارش فیلمنامه به صورتی بوده‌است که امکان ادامه داستان در بازه زمانی جنگ هشت ساله وجود دارد.

پرداختن به موضوعات تاریخی در راستای آگاهی بخشی به مردم در سریال‌های تلویزیونی تا چه میزان به توجه نیاز دارد؟

طبیعتا پرداختن به تاریخ گذشته سرزمین ایران از اهمیت بسیاری برخوردار است، به ویژه‌که در شرایط حاضر جوانان این مرز و بوم متأسفانه با تاریخ پر افتخار مردان و زنان استثنایی این سرزمین آشنایی چندانی ندارند و لازم است توجه آنان را به این نکته مهم که ریشه‌های اجتماعی و فرهنگی این نسل از کجا نشات می‌گیرد، جلب کنیم. برای مثال یکی از این شخصیت‌های کاریزماتیک غرورآفرین در میان زنان ایرانی، بزرگی به نام زینب پاشا است که پدیده‌ای نادر و در عین حال گمنام در دوران تحریم تنباکو بوده‌است. به اتفاق نویسنده توانا آقای محمدرضا گوهری نمایه‌ای از داستان زندگی او را طراحی کردیم که در شرایط حاضر معلوم نیست اصلا توجهی به چنین موضوعی نشان داده‌شود! متأسفانه در دوره‌ای به سر می‌بریم که به هر دلیل، اتاق فکر برای پرداختن به گذشته غنی و سراسر افتخار ایران زمین وجود ندارد و همچنان مغفول مانده‌است؛ در حالی که سایر کشورهای منطقه به کوچک‌ترین حوادث تاریخی خود توجه نشان می‌دهند و آن را بیش از اندازه بزرگ می‌کنند تا برای نسل جدید خود هویت‌سازی کنند و تا جایی پیش می‌روند که شخصیت‌های بزرگ ایرانی را از ما جدا و به تاریخ نداشته خود منسوب کنند.

برای من در «سرزمین مادری» لحظات انسانی و درام اجتماعی و خلق تنش‌های جذاب و هنرمندانه بین شخصیت‌های داستان مهم تعیین‌کننده تری بود

رسانه

MEDIA

شنبه ۲۹ مهر ۱۴۰۲ ۱۴۰۲ شماره ۶۶۱۱

نگاه

قصه زندگی در سرزمین مادری

نوشین مجلسی آگروه رسانه

زندگی‌نامه همیشه از ژانرهای محبوب برای مخاطبان آثار ادبی است که وقتی به تصویر کشیده می‌شود حال و هوای جذاب‌تری هم پیدامی‌کند. در این ژانر سریال‌هایی داشتیم که راهی آنتن تلویزیون شدند. سریال «روزگار قریب» زندگی دکتر محمد قریب را از سال ۱۲۹۵ تا ۱۳۵۴ به تصویر می‌کشید و از کودکی تا زمان درگذشت این چهره علمی را به نمایش درآورد. قصه‌ای که در خلال آن بخش‌هایی از تاریخ بخش‌های مختلف ایران و روند پیشرفت‌های پزشکی و فرهنگی مردم را هم نشان می‌داد. سریال «شهریار» به کارگردانی کمال تبریزی هم با آن‌که بر شخصیت سیدمحمدحسین بهجت تبریزی متخلص به شهریار از شاعران نامی ایران تمرکز داشت، در به تصویرکشیدن زندگی او ، مشروطه‌خواهی، انقلاب و جنگ را هم نشان می‌داد.

در تاریخ تلویزیزون سریال‌هایی هم هستند که قصه‌هایشان برگرفته از شخصیت‌های واقعی نیست، بلکه با روایت زندگی شخصیت‌هایی خلق شده در ذهن نویسندگان بخشی از تاریخ ایران را نمایش می‌دهند. سریال کیمیا به کارگردانی جواد افشار با همین محور روی آنتن رفت و زندگی دختری را از زمان نوجوانی تا رسیدن به میانسالی نشان می‌داد و در طول این قصه روایتگر وقایع تاریخی ایران همچون انقلاب و جنگ هشت ساله بود. سریال «سرزمین مادری» هم که در شب‌های پایان هفته از شبکه سه سیما پخش می‌شود هم شخصیتی زاینده تخیل نویسنده با نام رهی را محور قرار داده است و در حول زندگی او نگاهی به تاریخ معاصر ایران دارد. در واقع آن‌طور که در خلاصه این سریال در حال پخش آمده است: سرزمین مادری به بررسی تاریخ سیاسی، اجتماعی ایران از سال ۱۳۲۰ تا پیروزی انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ ایران در بستر زندگی یک سرپرچه می‌پردازد که در قالب سه فصل برای پخش آماده شده‌است. در فصل اول سریال، کودکی رهی که شخصیت اصلی سریال است به تصویر کشیده می‌شود که نقش او را علی شادمان بازی می‌کند. رهی بعد از بمباران دهکده محل سکونت‌شان توسط نیروهای متفقین، از زیر آوار بیرون کشیده می‌شود. پس از چند روز مراقبت توسط مادرش راهی تهران می‌شود. سال‌ها بعد او در یک خانواده توده‌ای بزرگ می‌شود اما بر اثر به‌وقوع پیوستن ماجراجویی او به یک خانواده درباری سپرده می‌شود. در این خانواده است که او رفته‌رفته به هویت خود پی می‌برد. همین باعث می‌شود به یک خانواده دیگر که مذهبی هستند، سپرده شود اما این پایان ماجراهای او و اطرافیاناش نیست. از ویژگی‌های این سریال به کارگردانی کمال تبریزی که قصه‌ای پرکشش دارد، می‌توان به حضور جمعی از چهره‌های شاخص سینما و تلویزیون اشاره کرد که نقش آفرینی هر کدام برای درخشیدن یک اثر نمایشی کافی است. جمع این بازیگران در قامت شخصیت‌های اصلی و فرعی قصه سریال و پترینی خوش آب و رنگ را پدید آورده‌است که می‌تواند در جذب ابتدایی مخاطبان موفق عمل کند. مخاطبانی که با پیگیری قصه قطعا پیش از این ویژگی‌های ظاهری، جذب محتوای می‌شوند و با رهی و دیگر شخصیت‌ها همراهی می‌کنند و سرنوشت آنها را در طول برهه‌ای از تاریخ به تماشا می‌نشینند. همان‌طور که اشاره شد در این قصه وقایع اجتماعی و سیاسی ایران از سال پر تلاطم ۱۳۲۰ تا انقلاب ۱۳۵۷ به نمایش داده می‌شود؛ هر چند این رخدادها به‌طور مشخص نقطه ثقل قصه نیست و شخصیت رهی پیشبرنده و نقطه اتصال مخاطبان با ماجراهاست.

گزارش تصویری

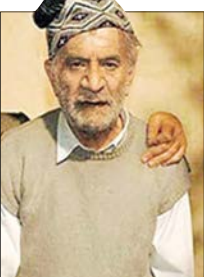
سریالی مخاطب پسند

یکی از ژانرهایی که مردم علاقه‌مند به تماشای آثار آن هستند، ژانر تاریخی است. سریال سرزمین مادری جزو آثار تاریخی و مانا در تلویزیون است که با این‌که دو قسمت از این مجموعه روانه آنتن شبکه سه شده اما با اقبال گسترده مردمی رو به رو شده است. همچنین تا به امروز چهار قسمت از سرزمین مادری از تلویون پخش شده که آمار بازدیدکنندگان نشان می‌دهد مخاطبان به تماشای چنین آثاری علاقه‌مند هستند. همچنین علیرضا طالب زاده نویسنده سریال با پشتوانه پژوهش قوی توانسته قصه جذابی را روایت کند.

روایت زندگی یک شاعر

از دیگر کارهای برجسته کمال تبریزی باید به مجموعه تماشایی «شهریار» اشاره کرد. مجموعه شهریار به نویسندگی مهدی سجاده‌چی توانست برش‌های درستی از زندگی این شاعر پرآوازه را روی آنتن ببرد. در این مجموعه تلویزیونی، شهریار را در سه مقطع

سنی می‌دیدیم که اردشیر رستمی، جوانی و سروس گرجستانی میناسالی و پیری این شاعر را بازی کرده‌بودند. از جمله بازیگران این مجموعه می‌توان به پیام دهکردی، بهروز بقایی، مرحوم احمد آقالو، فرهاد قائمیان و الهام حمیدی اشاره کرد. روایتی که این مجموعه از زندگی شهریار ارائه می‌کرد به گونه‌ای بود که هم در قامت یک اثر نمایشی و هم اطلاع‌رسانی به مخاطبان، موفق ظاهر شد. داستان این مجموعه تلویزیونی از سال‌ها قبل در اواخر دوره حکومت قاجار روایت می‌شد. سید اسماعیل، یکی از وکلای مشهور تبریز که در جنگ و شورش این شهر، چند فرزند خود را از دست داده‌بود، پس از به دنیا آمدن فرزندی از همسرش، کوکب خانم تصمیم می‌گیرد، برای حفظ فرزند آخر خود، او را به روستای خوشکناپ نزد خواهرش بفرستد. مردی که بعدها به شهریار معروف می‌شود تا پایان دوره کودکی در این محل می‌ماند.

طنزی متفاوت از دفاع مقدس

ازجمله کارهای برجسته کمال تبریزی باید به «لیلی یا من است» اشاره کرد که ابتدا در قامت یک فیلم سینمایی بود و بعد در چند قسمت روی آنتن تلویزیون رفت. لیلی یا من است عنوان یک فیلم سینمایی کم‌دی چنگی در حوزه دفاع مقدس بود. تبریزی این اثر را در سال ۱۳۷۴ تولید کرده بود. لیلی یا من است اولین اثر دفاع مقدس بود که با چاشنی طنز ساخته شد و از سوی منتقدان ازجمله بهترین فیلم‌های طنز ایرانی با موضوع جنگ محسوب می‌شد. در قصه این اثر نمایشی عنوان شده بود که صادق مشکینی فیلمبردار تلویزیون که بسیار از جنگ و خط مقدم جنگ می‌ترسید، برای این‌که بتواند از صندوق تلویزیون وام بگیرد تا خانه نیمه‌ساخته‌اش را تکمیل کند، باید برای فیلمبرداری فیلمی مستند از اسرای عراقی به منطقه جنگی می‌رفت. صادق شبانه‌وصیتی تنظیم می‌کند و فردا صبح به همراه آقای کمالی‌عازم منطقه می‌شود. صادق برای این‌که پایش به جبهه و منطقه جنگی و به‌خصوص خط مقدم نرسد، حوادث عجیب و غریبی رقم می‌زند اما ناخواسته به خط مقدم می‌رسد.

کویزکنند (راهنما کنید)